

*** Nebylo-li Li Čongovo hokynářství právě vzorem čistoty, bylo zázrakem zásobenosti. Bylo malé a přečpané, ale v jeho jediné místnosti našel člověk všechno, co potřeboval nebo vyžadoval k životu a ke štěstí – šatstvo, jídlo čerstvé i v konzervách, kořalku, tabák, rybářské potřeby, různé strojky, loďky, provaznické výrobky, čepice i vepřové kotlety. U Li Čonga jste koupili trepky, hedvábné kimono, láhev whisky a doutník. Člověk si tu mohl vytvořit kombinaci téměř pro každou náladu. Jediné zboží, které Li Čong nevedl, bylo k dostání naproti přes parcelu u Dory. Hokynářství se otvíralo za svítání a zavíralo, až když byl utracen nebo se odebral ke spánku poslední toulavý desetník. Ne že by Li Čong byl hrabivec; to nebyl, ale chtěl-li někdo utrácet peníze, Li Čong byl vždycky k dispozici. Jeho postavení v místní společnosti ho udivovalo, pokud byl Li Čong někdy něčím udiven; během několika let nebylo na plechárně nikoho, kdo by mu nebyl dlužen. Li zákazník nikdy neupomínal, ale když už byl účet příliš velký, zarázil úvěr. Zákazník raději zaplatil, nebo se o to snažil, než by šlapal za nákupem do města.

Li měl kulatý obličej a byl úslužný. Mluvil anglicky, nedovedl pouze zaboha vyslovovat „r“. Když vypukla v Kalifornii Tongská válka, Li občas zjistil, že je na jeho hlavu vypsána odměna. Tehdy odjížděl nenápadně do San Franciska a lehl si do nemocnice,

dokud se situace neuklidnila. Co dělá s penězi, to se nikdy nikdo nedozvěděl. Snad nikdy žádné nedostal. Možná že měl celé jmění uloženo v nezaplacených účtech. Žil si však dobře a všichni sousedé si ho vážili. Zákazníkům důvěřoval, dokud se další důvěra nestala směšnou. Někdy se dopouštěl obchodních chyb, ale i z těch dovedl v dobré vůli vykřesat užitek, když ne jinak. Jako například v případě Grandlehárny. Kdokoliv kromě Li Čonga by byl tu obchodní transakci pokládal za naprostou ztrátu.

Li Čong měl v krámě svoje stanoviště za pultem s doutníky. Měl tedy pokladnu po levé ruce a počítadlo po pravé. V zasklené skříňce byly hnědé doutníky, cigarety, dýmkový tabák značky Bull Durham, Dukova směs, tabák Five Brothers a za zády na policích na zdi měl litrové, půllitrové a čtvrtlitrové láhve různých kořalek, Old Green River, Old Town House, Old Colonel a oblíbenou Old Tennessee, míchanou whisky, starou zaručeně čtyři měsíce, velmi lacinou a v okolí známou pod názvem „Staré tenisky“. Li Čong nestál mezi whisky a zákazníkem bez důvodů. Některé vysoce praktické hlavy se příležitostně pokoušely odvrátit jeho pozornost k jiné části krámu. V ostatních prostorách hokynářství obsluhovali bratrance, synovci, synové a snachy, ale Li nikdy neopustil pult s doutníky. Deska skleněné vitríny byla jeho psacím stolem. Tučné, měkké ruce měl položeny na skle a prsty se na nich pohybovaly jako malé, neklidné pářečky. Široký zlatý snubní prsten na prostředníčku levé ruky byl jeho jediný šperk. Tiše jím poklepával na gumovou podložku na drobné mince, z níž se gumové cecíčky už dávno odřely. Měl plná a blahosklonná ústa a záblesk zlata v jeho úsměvu byl oslnivý a hřál. Nosil brýle s polovičními čočkami, a protože se na všechno díval skrze ně, musel zaklánět hlavu, aby viděl do dálky. Úroky, srážky, sčítání a odčítání prováděl neklidnými pářečkovitými prstíky na počítadle, hnědýma, přívětivýma očima těkal po krámě a chrupem oslňoval zákazníky.

Jednoho večera, když stál na svém místě na svazku novin, aby mu bylo teplo od nohou, uvažoval s humorem i trochu smutně o obchodu, který uzavřel téhož odpoledne a který uzavřel znovu téhož odpoledne o něco později. Vyjdete-li z krámu, přejdete napříč travnatou parcelu a hledáte cestu mezi břichatými rezatými

rourami, vyhozenými sem z konzerváren, uvidíte cestičku vyšlapanou v býlí. Jděte po ní kolem cypřiše, přes trať, pak „slepičí pěšinkou“ podle trati a vyčnívajících pražců a dojdete k dlouhé nízké budově, již se dlouho používalo jako skladiště rybí moučky. Byla to prostě velkánská krytá místnost a patřila ustaranému pánovi jménem Horace Abbeville. Horace měl dvě ženy a šest dětí a za ta léta se mu prošením a přemlouváním podařilo udělat u hokynáře dluh, který v Monterey znamenal rekord. Toho dne přišel do krámu a jeho citlivý unavený obličej sebou ulekaně cukl při pohledu na stín zatvrzelosti, který přelétl Liovu tvář. Liův tlustý prst zaklepal na gumovou podložku. Horace položil ruce dlaněmi vzhůru na pult s doutníky a řekl prostě: „Těch prachů, co jsem vám dlužen, už je moc, co?“

Liovi se zaleskly zuby, protože to byl jiný začátek než obvykle a Li to dovedl ocenit. Vážně přikývl, ale čekal, co se z úskoku vyklube.

Horace si olízl rty, pěkně důkladně od jednoho koutku k druhému, a řekl: „Nemůžu se na to koukat, že už tím trpěj i děti. Vidíte, že byste mi pro ně nenechal už ani balíček mátovějch žvejkaček?“

Čongova tvář vyjádřila souhlas s tímto závěrem. „Moc plachů,“ přisvědčil.

Horace pokračoval: „Vy znáte ten můj barák nahoře za tratí, co v něm je ta rybí moučka, vidíte?“

Li Čong přikývl. Byla to *jeho* rybí moučka.

Horace řekl vážně: „Kdybych vám ten barák dal – byli bysme si kvit?“

Li Čong zaklonil hlavu, zadíval se na Horace polovičními brýlemi, v duchu probral jeho účty a pravou rukou neklidně pohnul k počítadlu. Uvažoval o stavení, které bylo chatrné, a o pozemku, který mohl mít cenu, kdyby některá z konzerváren chtěla někdy přistavovat. Řekl tedy: „To jo.“

„No, tak vytáhněte účty a já vám napíšu prodejní list.“ Horace zřejmě někam pospíchal.

„Není nutná papíry,“ odpověděl Li. „Já dám kvitanc, že všechno zaplatil.“

Dokončili důstojně transakci a Li dal k lepšímu lahvičku Starých tenisek. A potom Horace Abbeville odešel, velmi vzpřímeně, přes parcelu, kolem cypřiše, přes trať, po slepičí pěšince a do budovy, která bývala jeho, a na hromadě rybí moučky se zastřelil. Ačkoliv to nemá nic společného s touhle historií, žádné Abbevillovo dítě od té doby netrpělo nedostatkem mátových žvýkaček, bez ohledu na to, která z otcových žen byla jeho matkou.

Ale vraťme se k onomu večeru. Horace ležel doma na prkně, položeném přes dřevěné kozy, s balzamovacími sponkami v těle, a jeho dvě ženy seděly na schodech, s pažemi navzájem ovinutými kolem ramen. (Až do pohřbu byly dobrými přítelkyněmi, pak si rozdělily děti a už spolu nikdy nepromluvily.) Li Čong stál za pultem s doutníky a hezkýma hnědýma očima byl zahleděn kamsi do vlastního nitra na tichý a odvěký čínský žal. Věděl, že by tomu nebyl mohl zabránit, ale litoval, že o tom nevěděl; snad by se byl mohl pokusit pomoci. Li věřil z hlubin své laskavosti a porozumění, že člověk má nezadatelné právo se zabít, ale přítel to někdy může zařídit tak, že to není nutné. Li už podepsal účet za pohřeb a zdrceným rodinám poslal prádelní košík různého zboží.

Li byl tedy majitelem Abbevillova domu – dobré střechy, dobré podlahy, dvou oken a dveří. Pravda, stavení bylo nabito rybí moučkou, která jemně a pronikavě páchla. Li Čong uvažoval o tom, že z něho udělá skladiště smíšeného zboží, jakousi zásobárnu, ale pak si to zase rozmyslel. Je to příliš daleko, a každý se tam může dostat oknem. Právě poklepal zlatým prstenem na gumový tácek a uvažoval o tom problému, když se otevřely dveře a vešel Mack. Mack byl stařešinou, vůdcem, karatelem a do určité míry i vykořisťovatelem skupiny mužů, jimž bylo společné to, že neměli rodinu, peníze a ctižádost kromě jídla, pití a spokojenosti života. Jelikož však se většina mužů při hledání spokojenosti zničí a znavena nedosáhne cíle, Mack a jeho přátelé vychutnávali spokojenost příležitostně, klidně a vstřebávali ji delikátně. Mack a Hazel, mladík obrovské síly, Eda, který zaskakoval jako barman v La Idě, Hughie a Jones, kteří chodili příležitostně chytat žáby a kočky pro Západní biologický, bydleli trvale v oněch

velikánských rezatých rourách na parcele u Čongova krámu. To tiž spali v nich, když bylo vlhko, ale za hezkého počasí bydleli ve stínu črného cypřiše na horním konci parcely. Jeho větve se skláněly a tvořily baldachýn, pod nímž člověk mohl ležet a dívat se na tok a tep života ulice Na plechárně.

Když Mack vešel, Li Čong nepatrně ztuhl a rychle se rozhlédl po krámě, jestli nepřišli také Eda, Hazel, Hughie nebo Jones a nerozptýlili se mezi zbožím.

Mack vyložil karty s odzbrojující poctivostí.

„Li,“ řekl, „já, Eda a vostatní sme slyšeli, že vám teď patří ten Abbevillův barák.“

Li přikývl a čekal.

„Já a mí kámošové sme mysleli, že se vás zeptáme, jesli bysme se tam nemohli nastěhovat. Budem to tam udržovat v pořádku,“ dodal rychle. „Dávali bysme pozor, aby se vám tam nikdo nevloupal nebo aby něco nerozbil. Děti by třeba mohly vytlouct vokna, že jo,“ upozornil Mack. „Takovej barák by moh vyhořet, když na něj nikdo nedohlídne.“

Li zaklonil hlavu, podíval se polovičními brýlemi Mackovi přímo do očí, a jak se hluboce zamyslel, poťukávající prst zpomalil tempo. V Mackových očích byla dobrá vůle, kamarádství a touha, aby byli všichni šťastni. Proč měl tedy Li Čong pocit, že je tak trochu obklíčen? Proč si hledal v duchu cestičku, kudy ven, tak obezřele jako kočka mezi kaktusy? Návrh byl přednesen jímavě, téměř v duchu lidumilnosti. Liův mozek probral v mžiku všechny možnosti – ne, byly to spíše pravděpodobnosti – a poklepávání prstem se ještě víc zpomalilo. Viděl se, jak odmítá Mackovu žádost, a viděl, jak se z oken sype sklo. Pak by přišel Mack podruhé s nabídkou, že bude střežit a chránit jeho majetek, a při druhém odmítnutí – Li jako by už cítil kouř a viděl, jak se po zdech plazí plaménky. Mack a jeho kamarádi by se pravděpodobně snažili pomáhat požár uhasit. Číňanův prst na podložce se pomalu zastavil. Věděl, že je poražen. Zbývala mu už jen možnost zachránit vlastní důstojnost, a bylo pravděpodobné, že Mack bude v tom ohledu velkomyslný. Li tedy řekl: „Vy chtěl platit činže za můj balák? Vy chtěl tam bydlet jako v hotel?“